

Fevkalâde Hal Tatili ve İlgili İcra Prosedürleri Hakkında

Güncel Mevzuat Analizi

Bu materyalde, maruz kaldığımız salgın hastalığın ve toplumsal sonuçlarının kontrol altına alınabilmesi amacıyla yakın zaman önce çıkarılan mevzuatın icra-ıflâs hukukuna ilişkin kısmı incelenmektedir. Söz konusu mevzuat, geçici nitelikli hükümler içermekte olup; hukuki etkileri yürürlük süresiyle sınırlıdır. Ancak, bu geçici düzenlemeler gerek haldeki uygulanışı ve gerek de düzenleme şekli bakımından sonraya yönelik sonuçlar ortaya koyma potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla, aşağıda aktarılacak mevzuat hükümlerinin kavranılmasının yararı hukuk uygulamalarıyla sınırlı olmayıp; hukuk öğrencileri için de öğreticidir.

I-21.03.2020/2279 Tarih-Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 25.03.2020/7226 Tarih-Sayılı Kanun ve Etki Süresi Uzatımına İlişkin 29.04.2020/2480 Tarih-Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla Yapılan Geçici Düzenlemeler

A)CbK-2279 (RG:22.03.2020/31076) Düzenlemesi

İİK m.330 hükmü uyarınca fevkalâde hal zuhurunda ülke veya bölge ölçeğinde icra takipleri altı aya dek süreyle Cumhurbaşkanı kararıyla durdurulabilir. Ülkemize de sirayet eden dünya çapında salgın hastalık sebepli fevkalâde hal karşısında, söz konusu kanun hükmüyle Yürütme'ye verilen yetkinin kullanılması zımında, Cumhurbaşkanı tarafından 2279 sayılı kararname çıkarılmıştır.

CbK-2279 metni ve içeriği aşağıdaki şekildedir.

'Ekli 'İcra ve İflâs Takiplerinin Durdurulması Hakkında Karar'ın yürürlüğe konulmasına, 2004 sayılı İİK m. 330 gereğince karar verilmiştir': " Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler kapsamında; bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten 30.04.2020 tarihine kadar, nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere, yurt genelinde yürütülmekte olan tüm icra ve iflas takiplerinin durdurulmasına ve bu çerçevede taraf ve takip işlemlerinin yapılmamasına, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınmamasına ve ihtiyati haciz kararlarının icra ve infaz edilmemesine karar verilmiştir."

B)25.03.2020/7226 Sy. Kanun Kapsamındaki İlgili Hüküm ve Etki Süresi Uzatımına İlişkin CbK-2480 Düzenlemeleri

1-7226 Sy. Kanun'un (RG: 26.03.2020/31080 Mükerrer) İlgili Hükümündeki Yasal Düzenleme

Cumhurbaşkanlığı Kararından (CbK-2279) sonra, aynı sebeple bu defa Kanunkoyucu tarafından 7226 Sy. K. Geçici m.1 hükmü kapsamında; usuli başvuru sürelerin yanı sıra, taraf ve takip işlemlerinin durdurulması cihetine gidilmiştir.

7226 Sy. Kanun ilgili madde hükmü aşağıdaki şekildedir.

“Geçici Madde 1:

(1) Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla;

a) Dava açma, **icra takibi başlatma**, başvuru, şikâyet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler; 06.01.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 04.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 12.01.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile usul hükmü içeren diğer kanunlarda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler ile arabuluculuk ve uzlaştırma kurumlarındaki süreler 13.03.2020 (bu tarih dâhil) tarihinden,

b) 09.06.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim veya icra ve iflas daireleri tarafından tayin edilen süreler; nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm **icra ve iflas takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler 22.03.2020 (bu tarih dâhil) tarihinden, itibaren 30.04.2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durur.** Bu süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlar. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır. Salgının devam etmesi halinde Cumhurbaşkanı durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatabilir ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltabilir. Bu kararlar Resmî Gazete’ de yayımlanır.

(2) Aşağıdaki süreler bu maddenin kapsamı dışındadır:

a) Suç ve ceza, kabahat ve idari yaptırım ile disiplin hapsi ve tazyik hapsi için kanunlarda düzenlenen zamanaşımı süreleri.

b) 5271 sayılı Kanunda düzenlenen koruma tedbirlerine ilişkin süreler.

c) 6100 sayılı Kanunda düzenlenen ihtiyati tedbiri tamamlayan işlemlere ilişkin süreler.

(3) 2004 sayılı Kanun ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlar kapsamında;

a) İcra ve iflas daireleri tarafından mal veya haklara ilişkin olarak ilan edilmiş olan satış gününün durma süresi içinde kalması halinde, bu mal veya haklar için durma süresinden sonra yeni bir talep aranmaksızın icra ve iflas dairelerince satış günü verilir. Bu durumda satış ilanı sadece elektronik ortamda yapılır ve ilan için ücret alınmaz,

b) Durma süresi içinde rızaen yapılan ödemeler kabul edilir ve taraflardan biri, diğer tarafın lehine olan işlemlerin yapılmasını talep edebilir,

c) Konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları, durma süresince devam eder,

ç) İcra ve iflas hizmetlerinin aksamaması için gerekli olan diğer tedbirler alınır.

(4) Durma süresince duruşmaların ve müzakerelerin ertelenmesi de dâhil olmak üzere alınması gereken diğer tüm tedbirler ile buna ilişkin usul ve esasları;

a) Yargıtay ve Danıştay bakımından ilgili Başkanlar Kurulu,

b) İlk derece adli ve idari yargı mercileri ile bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri bakımından Hâkimler ve Savcılar Kurulu,

c) Adalet hizmetleri bakımından Adalet Bakanlığı, belirler.”

2-29.04.2020 Tarih ve 2480 Sy. Cumhurbaşkanlığı Kararı (RG:30.04.2020/31114) Düzenlemesi

Yukarıdaki yasal düzenlemede kabul edilen durma tarihi hitamında fevkalâde halin devamı nedeniyle, Kanunla Yürütmeye verilen durdurma süresini uzatma yetkisinin kullanımı zımında Cumhurbaşkanı tarafından 29.04.2020/2480 tarih ve sayılı Karar çıkarılmıştır.

Söz konusu CbK-22480 ilgili madde metni ve içeriği aşağıdaki şekildedir.

Madde 1: Covid-19 hastalığının ülkemizde yayılmasını ve yargı alanında doğabilecek hak kayıplarını önlemek amacıyla; 7226 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen durma süresi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda öngörülen zorunlu idari başvuru yoluna ilişkin süreler hariç, 01.05.2020 (bu tarih dahil) tarihinden 15.06.2020 (bu tarih dahil) tarihine kadar (salgın hastalığın yayılma tehlikesinin daha önce ortadan kalkması yeniden değerlendirilmek üzere) uzatılmıştır.” Bu karara göre daha önce 30.04.2020 olarak belirlenen durma süresi, salgının devam etmesi nedeniyle 15.06.2020 olarak güncellenmiştir.

.../...

II-İlgili Mevzuatın Getirdiği Düzenlemelerin Teorik Çerçevesi ve Uygulama Yönleri

A)21.03.2020 Tarih ve 2279 Sy. CbK'nın Kapsam ve Sonuçları

CbK-2279, salgın hastalık fevkalâde hali nedeniyle, İİK m. 330 hükmü uyarınca ülke çapında icra-ıflâs takiplerinin 30.04.2020 tarihine dek durdurulmasını amirdir. Bu mevzuatın kapsamına İİK'ya göre başlatılıp yürütülen ilamlı ve ilamsız para-teminat ve paradan başka alacak takipleri girmektedir. Başlatılması ve haciz aşamasına dek yürütülmesi 06.12.2018/7155 T. ve Sy. ASKATK'ya tabi ilamsız haciz yoluyla takipler de bu kapsamdadır; zira, İİK m.330 hükmü ASKATK'ya tabi takiplere de şamildir (ASKATK, m.9/1). Ancak, nafaka alacaklarına ilişkin takipler bakımından bir istisna kabul edilmiştir (CbK-2279, m.1). Diğer taraftan, bir takip prosedürü olmamakla birlikte ihtiyati haciz kararının işleme koyulması ve icrası da durdurulmuştur (CbK-2279, m.1/son c). İİK m.330 hükmüyle Yürütme'ye durdurma yetkisi tanınan icra işlemleri münhasıran icra (ve iflâs) takiplerine ilişkindir. Amaçsal yorum yöntemiyle bunun da durdurma kapsamında olduğu ileri sürülebilir ise de, ihtiyati haciz kararının tedbir mahiyeti (İİK, m.257/1) dikkate alınmak gerekir. Bu itibarla, durdurma kapsamında olmakla, tamamlayıcı merasim zımında (İİK, m.264/1) takibe geçilemeyecek ise de; ihtiyati haciz işleminin Yürütmeye verilen durdurma yetkisi kapsamı dışında kaldığının kabulü gerekir. Cumhurbaşkanı olağanüstü hallerde temel hakları kısıtlayan kararname çıkarabilmekle birlikte (AY, m.119), mevcut Karar (CbK-2279) olağanüstü hal kararnamesi niteliğinde isdar olunmuş değildir.

Fevkalâde hal tatili (İİK m.330), fevkalâde hal mühleti kurumu (İİK, m.317-329) ile aynı bab da (15.Bab) düzenlenmekle birlikte, bir aciz tahfif prosedürü olmayıp takip tatil kurumudur. Ortak nokta olarak ikisi de bir fevkalâde hal varlığını gerektirir. Ancak, bu, sözkonusu iki kuruma ilişkin düzenlemelerin birarada uygulanabileceği sonucunu doğurmaz. Fevkalâde hal tatil kararı fevkalâde hal mühleti kurumundan yararlanma imkanını ortadan kaldırır. Zira, fevkalâde hal mühleti kurumu takip yasağı içermemektedir (İİK, m.323/1). Bu açıdan, Kanunkoyucunun fevkalâde hal zuhurunda Yürütmeye ya fevkalade hal mühleti hükümlerinin uygulamaya sokulması (İİK m.317) ya da fevkalâde hal tatili kararı alma konusunda tercihli bir yetki vermiş olduğu belirtilebilir.

Takiplerin durmasının kapsam ve sonuçları Kanunda açıkça düzenlenmemiştir. CbK-2279 düzenlemesi taraf ve takip işlemlerinden bahsetmekle birlikte bunun Kanun'a uygun anlaşılması zarureti vardır. Fevkalâde hal tatili bir takip tatili olup; mesai tatili (İİK, m.51/1) değildir. Dolayısıyla, takiplerin durdurulması tüm icra işlemlerinin tesis edilmemesi sonucunu doğurmamak gerekir. Esasen, mesai tatili halinde de acele işlemlerin tesisine cevaz verilmiştir (İİK, m.51/1-son c).Ancak, Kanun hükmünün amacından (somut durumda salgın hastalığın yayılmasının

önlenmesi) hareketle, icra-ıflâs dairesinin daireiçi mesaiyle ve asgari personelle faaliyet göstereceği belirtilebilir. Buna göre, fevkalâde hal tatilinde icra-ıflâs organı asli takip işleminin yanısıra, buna yönelik veya buna bağlı taraf icra işlemi ve keza dairedışı muhafaza gibi tali takip işlemlerinin de tesis edilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Dolayısıyla, takip tatil dönemi içinde icra-ıflâs dairesinin re'sen yürütülecek acele işlere yönelik icra tedbiri işlemi ve evvelce tesis edilmiş asli takip işlemlerini tamamlayıcı destekleyici surette daireiçi tesis edilebilecek diğer tali takip işlemleri durma kapsamında olmamalıdır. Ayrıca, evvelce tesis edilmiş icra-ıflâs organı takip (asli-tali) işleminin hukuka aykırı olduğunun anlaşılması veya hukuka aykırı hale gelmesi halinde resen veya taleben geri alınması veya değiştirilmesi zımında, haciz fekki ve/veya muhafazalı mal iade-teslimi gibi ademi takip (takip etmeme) işlemlerine ilişkin daireiçi işlemlerin tesisi de amaca aykırı değildir. Diğer taraftan, bu mevzuatta hakkında açık hüküm bulunmama ile birlikte, dur(dur)ma nedeniyle, elbette takip zamanaşımı ve hakdüşürücü sürelerin de işlememesi gerekir. Bu hususta zamanaşımı bakımından TBK m. 153/1-6 hükmü ve taraf icra işlemi hakdüşürücü süreleri bakımından İİK m. 323/1 hükmü kıyasen bu takip tatiline de uygulanabilir.

Bu noktada, aşağıda açıklanacak olan ve İİK m.330 hükmüyle benzer düzenleme zımında taraf ve icra-ıflâs organı takip işlemlerinin durdurulmasını amir bulunan, 25.03.2020 T. ve 7226 Sy. Kanun Geçici m.1 hükümlerinin yürürlükteki fevkalâde hal tatil hükümlerini ne şekilde etkilediği ele alınmalıdır.

Kanunkoyucu, CbK-2279 yürürlükteyken, 26.03.2020 tarihinde yürürlüğe giren 7226 Sy. Kanun kapsamında bu defa fevkalâde tatil hükmüne benzer düzenleme içeren kuralları uygulamaya sokmuştur. Burada varılması gereken sonuç sözkonusu Kanun hükümlerinin CbK-2279 hükmüyle aynı konuda veya çatışma halinde olup olmadığına göre belirlenmek gerekir. Keza bu arada, her iki mevzuatın yürürlük süresi 30.04.2020 tarihi itibarıyla son bulup bu süre her iki mevzuat bakımından Cumhurbaşkanı tarafından uzatılabilecek iken, sözkonusu uzatma yetkisinin İİK m.330 için kullanılmadığı ve fakat 7226 Sy. K Gç. m.1 hükmü için kullanıldığı; dolayısıyla CbK-2279 yürürlüğünün sona ermiş olduğu da gözönünde bulundurulmalıdır. Buna aşağıda değinilecektir.

B)7226 Sy. Kanun Geçici m.1 ve CbK-2480 Düzenlemesinin Kapsam ve Sonuçları

7226 Sy. Kanun Geçici m.1 hükmü ile getirilen kurallar subjektif hakların korunması için tanınan adli-idari her türlü hukuki çare yoluna başvurmayla ilişkin zamanaşımı ile hakdüşürücü sürelerin ve bu prosedürlerde işlem tesisinin durdurulmasına yöneliktir. Dolayısıyla, bu mevzuatla sevkolunan yasal hükümler fevkalâde hal nedeniyle hukuki korumaya ilişkin temel hakların kullanılmasının askıya alınması ve devletin sunmakla yükümlü olduğu (adli) kamu hizmetlerinin

sürekliliğinin sınırlandırılması mahiyetindedir (AY, m.15/I [m.5,8,128/I]). İİK m.330 hükmünde yer alan düzenleme de, Yasamanın izniyle Yürütmenin cebri icra faaliyetine müdahalesini teşkil ettiğinden, fevkalâde hal tatil kurumunun da aynı mahiyette olduğu belirtilebilir. Dolayısıyla, 7226 Sy. Kanun düzenlemesi CbK-2279 ile aynı konuludur. Fakat, tatilin kapsam ve sonuçları hakkında İİK m.330'dan ve bağlı olarak CbK-2279'da açıkça düzenlenmeyen hükümlere de yer verilmiştir. İlave hükümlerin Kanundan amaçsal ve sistematik yorum yoluyla çıkarılabilecek yukarıda **(II.A)** açıkladığımız sonuçlarla çatışma halinde olmadığı belirtilebilir. Bununla birlikte, bir CbK ile aynı konuda sonraki bir kanun çıkarılmış olması nedeniyle, Anayasa m. 104/XVII hükmü uyarınca, 7226 Sy. Kanunun yürürlük tarihi (26.03.2020) itibariyle CbK-2279 düzenlemesinin yürürlükten kalktığı kabul edilmek gerekecektir. Bu açıdan, CbK-2279 da kanuna aykırı olarak yer alan ihtiyati haciz işlemi tesis yasağına ilişkin düzenleme de (7226 Sy.Kanun kapsamında da yer almakla) İİK m.330'a ilaveten tesisi durdurulacak işlemler arasına nizami olarak dahil edilmiş hale gelmiştir.

7226 Sy. K Gm.1 hükmünün yürürlük süresi 30.04.2020 tarihi itibariyle sona erme öncesinde, bu mevzuat hükmüyle Cumhurbaşkanına tanınan yürürlük süresi üzerinde 6 aya dek tasarruf yetkisi kullanılmakla, CbK-2480 hükmüyle 15.06.2020 tarihine dek uzatılmıştır. Dolayısıyla, hukuk sistemimizde, fevkalâde hal tatili kurumu 25.03.2020 tarihi mesai günü sonuna dek İİK m.330 hükmü kapsamında ve 26.03.2020 ila 15.06.2020 tarihleri arasında da özel kanun hükmüyle uygulamaya sokulmuş bulunmaktadır.

7226 Sy. K. Geçici m.1 düzenlemesi kapsamında, yukarıda incelenen CbK-2279 paralelindeki taraf ve icra-ıflâs organı takip işlemi tesisinin durdurulmasının yanı sıra (Gm.1/1-b), kapsama ilişkin açık hükümler de sevk edilmiştir. Bu minvalde, durma kapsamındaki taraf icra işlemleri arasında borçlunun rızai ödemesinin dosyaya alınması talebinin kabulüne cevaz verilmiştir (Gm.1/3-b). Keza, takibin tarafının diğeri lehine muvafakat beyan ettiği işlemlerin tesis olunacağı da tasrih edilmiştir. Bu düzenlemenin kanunun amacına uygun yorumlanması ve yukarıda İİK m.330 bağlamında (CbK-2279'dan) yorum yoluyla tesis edilebileceğini belirttiğimiz daireiçi tali takip işlemleriyle ve haciz fekki-muhazafa iade müzekkeresi gibi geri alma-değiştirme işlemleriyle sınırlı olarak anlaşılması gerekir. Keza, borcun taksitlendirilmesine ve ödeme taahhüdüne veya borcun rızaen ödenmesine ilişkin taraf icra işlemleri de yasak kapsamda görülmemelidir. Taksitlendirme ferî alacağı sınırlandırmakla borçlunun menfaatine olduğu gibi taksit - ödeme taahhüdü ihlal icra kabahati tecziye başvurusu süresi durdurulmuş olmamakla (Gm. 1/2-a) alacaklı bakımından da yararsız değildir.

Diğer taraftan, 7226 Sy. K. Gm.1 hükmü taraf ve takip işleminin durdurulması nedeniyle evvelce tesis edilmiş bazı takip işlemlerinin akibeti hakkında da hüküm sevk olunmuştur. Buna göre, evvelce satışa arz kararı verilip artırma günü belirlenen mahcuz ve merhurlardan paraya çevirme ihale tarihi durma süresi içinde kalmakla tesis olunamayan arttırma işlemi için resen tatil sonrası için gün belirlenmesi ve hazırlık işlemleri kapsamında satış ilanının elektronik ortamda Bakanlık ilan portalı üzerinden yapılması yönünde düzenleme yapılmıştır (Gm.1/3-a). Bu düzenleme uyarınca satış ilanlarının gazete yoluyla yapılması hükmü (İİK, m.114/II,126/I ve son) uygulanmayacak olmakla birlikte, ilan metninin gayrimenkullerde zaruri olarak ve menkullerde takdiren borçlu ve ilgililere tebliği işleminin tesisi gerekir (İİK, m.114/II,127).

7226 Sy. K. Gm.1 hükmüyle, yukarıda hakkında özel düzenleme olmamakla İİK m.330 (CbK-2279) bağlamında takip tatili içinde kıyasen tatbik olunabilecek hüküm olarak TBK m.153/II-6 ve İİK m.323/I uyarınca duracağını belirttiğimiz, takip zamanaşımı ve taraf icra işlemi tesisine ilişkin hakdüşürücü süreler hakkında da açık düzenleme getirmiştir. Buna göre, söz konusu süreler, takip tatilinin sona erdiği tarihten (15.06.2020) itibaren tekrar işlemeye başlayacak; CbK-2279 uyarınca takip tatilinin başladığı 22.03.2020 tarihi itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, tatilin sona erdiği 15.06.2020 tarihini takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış olacaktır (7226 Sy. K. Gm.1/b son).

Nihayet Kanunda, konkordato ile ilgili bir hüküm sevk edilmiştir. Ancak, bu hüküm konkordato talebi ve sürecine ilişkin olmamakla, konkordato prosedürüne ilişkin bir tatil sözkonusu değildir. Bu hususta, konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçlarının, takip tatili süresince de devam edeceği tasrih olunmuştur (7226 Sy. K. Gm.1/3-c). Bu hükmün anlamı belirgin değildir. Konkordato mühletinin alacaklılar bakımından başlıca etkisi işçilik alacakları haricinde borçluyu takip yasağı ve borçlu bakımından da malvarlığında izinsiz tasarruf yasağıdır (İİK, m.294,297).